Tomas OSTRAUSKAS, Linas KVIZIKEVIČIUS,
Vykintas VAITKEVIČIUS

Survey expedition in the Raigardas valley

Five already known settlements were visited and 27 new find areas and settlements of Stone Age and Roman Iron Age found in the environs of Švendubrė village (Varėna district) situated in the Raigardas valley. During the exploration of the old Švendubrė village a habitation layer with finds dated to the 16th-19th century was discovered.

Algimantas MERKEVIČIUS

TURLOJIŠKĖS ARCHEOLOGINIO KOMPLEKSO TYRINĖJIMAI

VU 1998–1999 m. tęsė archeologinius tyrinėjimus, pradėtus 1996 m. ir vykdytus 1997 m. (žr. *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 26–29). 1998 m. tyrinėjimai vykdyti trijose skirtingose didelio Turlojiškės durpyno vietose. Pirma tyrinėjimų vieta buvo neaukštoje kalvelėje (H_{abs} 103,5–104 m), į P nuo Jakimavičių kaimo esančio „Gojelio" miško, 57,5 m į R nuo Kirsnos upės ir 10 m į P nuo kanalo, įtekančio į Kirsną. Šioje vietoje pabaigta tyrinėti 1997 m. pradėtos perkasos V dalis (20 m^2). Kultūrinis sluoksnis šioje perkasoje buvo iki 1 m storio. Tai rudos ir juodos durpės su degėsiais, medinių statinių liekanomis, keramika, titnaginiais, mediniais dirbiniais, riešutų kevalais, gyvulių bei žuvų kaulais ir kitais radiniais. Durpių sluoksnyje rasta žievės klojinių, vytelių, vytelių ir pagaliukų perpynimų, lentų, pagalių, rąstų, kuoliukų. Dalis jų apdrožti, nusmailinti arba nukapoti, kartais keliomis pakopomis. Visa tai rodo, kad šiame sluoksnyje buvo statinių liekanų. Remiantis gyvenvietėje rasta medžiaga, sratigrafija bei C14 data, gauta 1996 m. tyrinėjimuose, vykusiuose netoli nuo šios vietos, preliminari gyvenvietės chronologija – senasis žalvario amžius.

Antroji tyrinėjimų vieta buvo į V nuo Turlojiškės miško. Čia ištirta 15 perkasų. 13 iš jų 2×2 m, likusios 2 buvo 4×3 m dydžio, su 1 m išpjova. Abi perkasos po 11 m^2. Iš viso šioje vietoje ištirtas 74 m^2 dydžio plotas. Čia aptikti 2 kapai. Kape Nr. 3 rastas varinis pakabutis, 2 medinės lazdos ir

trintuvas. Kape Nr. 4: titnaginis trikampio formos su antsparnėmis ir įkote strėlės antgalis. Kapai preliminariai datuojami senojo žalvario amžiaus pradžia. Perkasoje Nr. 6 rasti 2 beržų kelmai. Perkasoje Nr. 1 aptikti keli mediniai pagaliai, kurių vienas ar net du galėjo būti lankai, o dar vienas – ieties kotas. Perkasoje Nr. 11 rasta senovės gyvenvietės liekanų: keramikos lygiu paviršiumi, medinių statinių liekanų, gyvulių kaulų, akmeninis trintuvas. Ši gyvenvietė datuojama senuoju žalvario amžiumi.

Trečioji tyrinėjimų vieta buvo apie 920 m į P nuo pirmosios tyrinėjimų vietos, neaukštos kalvelės šlaite, apie 300 m į R nuo Kirsnos upės. Kalvelės šlaito apatinėje dalyje tyrinėta perkasa Nr. 1, kurios dydis 6 m^2. Juodų ir tamsiai rudų durpių bei smėlio sluoksnyje rasta medžio gabalų, degėsių ir gyvulių kaulų.

Antrosios vietos antroji perkasa buvo 14 m į V nuo pirmosios. Ji – 16 m^2 dydžio. Kultūrinis sluoksnis – 15–30 cm storio perartas juodžemis. Čia rastas vienas titnaginis radinys – nuoskala ir vienas gyvulio kaulas. Perkasoje surasta 0,40–0,50 m pločio juodos žemės juosta. Joje radinių nerasta. Atrodo, kad tai pastato liekanos. Iš viso 1998 m. ištirtas 116 m^2 dydžio plotas. Rasti 2 kapai ir 3 žalvario amžiaus gyvenvietės.

1999 m. archeologiniai tyrinėjimai buvo vykdomi dviejose Turlojiškės archeologinio komplekso vietose. Pirmoji buvo į P nuo Jakimaičių kaime esančio miškelio, vadinamo „Gojeliu", apie 15 m į P nuo kanalo, įtekančio į Kirsną, ir maždaug 60 m į R nuo Kirsnos upės dešniojo kranto. Čia buvo ištirta 40 m^2 dydžio perkasa (10×4 m). Tyrinėjimų metu perkasoje rasta senojo žalvario amžiaus gyvenvietės liekanų su medinių statinių liekanomis, gyvulių ir žuvų kaulais, riešutais, mediniais, titnaginiais, raginiais bei kauliniais dirbiniais, keramika lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi. Senovės gyvenvietė datuojama senuoju žalvario amžiumi.

Į PR nuo pirmosios perkasos, kalvelės apačioje, ištirtos dar 2 perkasos. Kiekviena iš jų buvo 4×4 m dydžio (po 16 m^2). Šiose perkasose nei kultūrinio sluoksnio, nei kitų radinių nerasta.

Antroji vieta buvo apie 800 m į R nuo pirmosios. Visos perkasos kastos į V nuo Turlojiškės miško. Antroje vietoje ištirtos 7 perkasos. 4 iš jų 4×4 m, po vieną 4×4,5 m, 5×6 m, 5×6 m dydžio. Pastaroji su 3 m išpjova Š perkasos sienoje. Šių 7 perkasų dydis 145 m^2. Iš viso pirmojoje ir antrojoje vietoje

ištirta 10 perkasų, kurių bendras plotas 217 m². Antrosios vietos perkasoje Nr. 6 ir 7 rasta po vieną kapą. Perkasoje Nr. 6 rastasis buvo labai suardytas kasant durpes. Joje mėtėsi tik paskiri žmogaus kaulai. Kitas kapas, rastas perkasoje Nr. 7, buvo mažiau apardytas. Jie datuojami senuoju žalvario amžiumi. Be to, perkasoje Nr. 6 dar buvo senovės gyvenvietės liekanų su mediniais dirbiniais. Kitose antrosios vietos perkasose irgi rasta senovės gyvenviečių liekanų: medinių dirbinių, gyvulių kaulų ir kitų radinių. Senovės gyvenvietės datuojamos senuoju žalvario amžiumi.

Algimantas MERKEVIČIUS

Exploration of Turlojiškė archeological complex

The Vilnius University in 1998-1999 continued the archeological excavations started in 1996 in different places of Turlojiškė peat-bog (Marijampolė district). In 1998 the area of 116 m² was explored, two burials and 3 settlements of Bronze Age were uncovered. In 1999 the area of 217 m² was explored, 2 more settlements and 2 burials were uncovered. The latter are dated to the Old Bronze Age. Wooden remains of buildings, bone, horn, wooden and flint artefacts, ceramics and fish bones were uncovered.

Tomas OSTRAUSKAS

TYRINĖJIMAI BARZDŽIO MIŠKO 2-OJOJE GYVENVIETĖJE 1999 M.

Barzdžio miško 2-oji senovės gyvenvietė yra Dubos ežero R kyšulio P krante (buvusio ežero įlankos Š krante), tarp pirmosios ir antrosios miško kvartalinių proskynų, skaičiuojant nuo kyšulio smaigalio į R, miško kvartalo Nr. 759 P dalyje. Visoje gyvenvietės teritorijoje auga ne vienu metu sodintos pušaitės, tai rodo, kad gyvenvietės teritorija buvo retai suarta. Žvalgant šią gyvenvietę 1998 m., buvo ištirti 9 šurfai. Šurfas Nr. 8 pataikė į neolitinės Nemuno kultūros ankstyvojo neolito etapo keramikos lizdą. Todėl 1999 m. ši vieta, pavadinta Barzdžio miško 2B gyvenviete, buvo detaliau iššvalgyta.

1999 m. Barzdžio miško 2B gyvenvietėje buvo ištirta 0,25 m² dydžio 13 šurfų bei 28,5 m² perkasa, iš viso 31,75 m² plotas. Aptiktas iki 55 cm storio